

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวโดยการสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย สรุปผล การวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ซึ่งรายละเอียดของการวิจัย เรื่องการศึกษา “แนวทางการสร้างเครือข่ายองค์กรประชาชน : กรณีศึกษากลุ่มออมทรัพย์ ตำบลเกาะเต่า อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา” โดยข้อสรุปดังนี้ คือ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพกลุ่มและผลการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ ตำบลเกาะเต่า อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
2. เพื่อเสนอแนวทางในการสร้างเครือข่ายให้แก่กลุ่มออมทรัพย์ ตำบลเกาะเต่า อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิจัย ได้แก่ สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ ตำบลเกาะเต่า ทั้งหมด 6 กลุ่ม จำนวนสมาชิก 1,977 คน กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งหมด 6 กลุ่ม และตัวแทนสมาชิกจำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างกลุ่มออมทรัพย์ ตำบลเกาะเต่า ทั้งหมด 6 กลุ่ม จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นประธานกลุ่ม ๆ ละ 1 คน เป็นจำนวน 6 คน เลขานุการกลุ่ม ๆ ละ 1 คน เป็นจำนวน 6 คน และตัวแทนสมาชิกกลุ่ม ๆ ละ 3 คน เป็นจำนวน 18 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสำรวจการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของกลุ่มออมทรัพย์ ตำบลเกาะเต่า อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จำนวน 7 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลผลการดำเนินงาน ใช้สำรวจข้อมูลกับคณะกรรมการ บริหารกลุ่มออมทรัพย์ ตำบลเกาะเต่า อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จำนวน 19 ข้อ และประชุมกลุ่มย่อย(Group Discussion)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสำรวจให้กับคณะกรรมการบริหารกลุ่มจำนวน 6 ชุด ได้รับกลับคืนครบทุกฉบับ และเก็บข้อมูลจากการประชุมกลุ่มย่อยโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 2 คน นักพัฒนาชุมชน จำนวน 2 คน ตัวแทนสมาชิก จำนวน 30 คน รวมเป็นจำนวน 34 คน

สรุปผลการวิจัย

การศึกษา “แนวทางการสร้างเครือข่ายองค์กรประชาชน : กรณีศึกษากลุ่มออมทรัพย์ ตำบลเกาะเต่า อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา” ผู้วิจัยได้ศึกษาการดำเนินงานและการสร้างเครือข่ายของกลุ่มออมทรัพย์ ตำบลเกาะเต่า ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ ตำบลเกาะเต่าอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

ผลจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปจากแบบสำรวจ สรุปผลได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์ ตำบลเกาะเต่า อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา จำนวน 6 กลุ่ม มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับ 2 เป็นกลุ่มที่มีผลงาน พอใช้ได้ แต่ละกลุ่มจะมีศักยภาพที่คล้ายคลึงกัน โดยดูจากคะแนน และจำนวนข้อชี้วัดบังคับ จุดเด่น จุดด้อย ซึ่งอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่กลุ่มออมทรัพย์ ทั้ง 6 กลุ่มรวมตัวกันเพื่อหาแนวทางในการสร้างเครือข่ายเป็นไปในทิศทางเดียวกันได้

กลุ่มออมทรัพย์ ตำบลเกาะเต่า ก่อตั้งขึ้นเนื่องจากการไปศึกษาดูงานการก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์จากที่ต่าง ๆ ผู้นำกลุ่มจึงมีความคิดว่าจะรวมชาวบ้านมาจัดตั้งกลุ่มกันในชุมชนของตัวเองบ้างเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินที่เกิดจากการกู้ยืมเงินจากนายทุนในหมู่บ้านในอัตราดอกเบี้ยที่สูง โดยมีการบริหารและการจัดการในรูปของคณะกรรมการบริหารงาน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งของสมาชิกกลุ่มฯ โดยได้แบ่งงานออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ เพื่อความสะดวกและความรวดเร็วในการปฏิบัติงานและทางกลุ่มก็ได้ร่วมกันจัดตั้งกฎของกลุ่มออมทรัพย์ด้วยกัน

จุดเด่นของกลุ่มออมทรัพย์ ตำบลเกาะเต่า อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ได้แก่ การก่อตั้งกลุ่ม มีการก่อตั้งมานานโดยส่วนใหญ่มากกว่า 10 ปี สมาชิกเป็นทั้งผู้ใหญ่ เด็กและกลุ่มพร้อมทั้งมีทะเบียนสมาชิกเรียบร้อย การระดมทุนมีการเก็บเงินสัจจะสะสมจากสมาชิกและสมาชิกนำส่งเองทั้งหมด ทุกกลุ่ม และมีการกำหนดการประชุมใหญ่ไว้ชัดเจน มีการประชุมตามกำหนด มีบันทึกรายงานการประชุมเรียบร้อย

จุดด้อยของกลุ่มออมทรัพย์ ตำบลเกาะเต่า อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา สถานที่ทำการกลุ่ม โดยส่วนใหญ่ยังไม่มี การทำงานของคณะกรรมการกลุ่มยังมีคณะกรรมการทำงานเพียงคณะเดียว เงินทุกของกลุ่มยังมีเพียงแค่งินสัจจะสะสมยังไม่มีการระดมทุนจากภายนอก และกิจกรรมของกลุ่มมีเพียงกิจกรรมการบริการเงินกู้เพียงอย่างเดียวยังไม่มิจิจกรรมอื่นๆที่ชัดเจน

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตำบลเกาะเต่าเข้มแข็งและประสบความสำเร็จมีอยู่หลายด้าน เช่น ด้านทรัพยากรบุคคลที่มีความสามารถ ซื่อสัตย์ สามัคคี และเสียสละ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ที่มีอยู่ในชุมชนมาเป็นวัตถุดิบแปรรูปผลิตเป็นสินค้าส่งขายตามท้องตลาด ด้านการจัดการ เนื่องจากกลุ่มมีอิสระในการดำเนินงานจึงมีความคล่องตัวสูง

ปัจจุบัน ในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่สามารถมีกำลังหรือทุนในการประกอบการก็เริ่มสร้างกลุ่มธุรกิจเครือข่ายของตนเอง มีการก่อตั้ง โรงผลิตน้ำดื่มชุมชน และ โรงน้ำปลาชุมชน จนมีเชื่อมโยงกับธุรกิจเครือข่ายในชุมชน เช่น ศูนย์สาธิตการตลาด ศูนย์บริการอุปกรณ์เครื่องใช้ประจำหมู่บ้าน ศูนย์บริการประปาหมู่บ้าน กลุ่มประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ งานจัดดอกไม้ประดับงานพิธีและ โรงผลิตน้ำมะพร้าวพร้อมดื่ม

2. แนวทางการสร้างเครือข่ายของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ผลจากการการศึกษา ของผู้วิจัยสามารถสรุปผลแนวทางการสร้างเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ตำบลเกาะเต่า อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ได้ดังนี้

2.1 วัตถุประสงค์ เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ตำบลเกาะเต่า จัดตั้งเครือข่ายโดยมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีสมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วม ซึ่งสามารถกำหนดทิศทางของเครือข่ายการดำเนินงานของกลุ่มได้ มีการประเมินความก้าวหน้าของผลการดำเนินการ เพื่อรายงานการดำเนินการของเครือข่ายต่อสมาชิกว่าบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

2.2 กิจกรรม กิจกรรมของเครือข่ายต้องมีส่วนร่วมสัมพันธ์เป้าหมายและโครงสร้างการบริหารกิจกรรมของเครือข่ายเป็นกิจกรรมการเชื่อมโยงกัน การประชุมสัมมนา ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์กัน

2.3 กลุ่มแกนนำ การดำเนินกิจการที่มีสมาชิกมาก มีความจำเป็นที่จะต้องมีหัวหน้ากลุ่มในการประสานงาน การดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายโดยไม่มุ่งเน้นประโยชน์ส่วนตนไม่ติดอยู่กับกิจกรรมประจำวันขององค์กรตัวเอง โดยมุ่งเน้นสมาชิกเครือข่ายให้เกิดประโยชน์สูงสุดและส่งกำลังบำรุงให้แก่สมาชิก

2.4 โครงสร้างของเครือข่าย เครือข่ายของกลุ่มออมทรัพย์ ตำบลเกาะเต่า อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีลักษณะโครงสร้างแบบผลมที่เอื้ออำนวยให้เกิดการประสานงานและการควบคุมการปฏิบัติงานของสมาชิก มีความเป็นทางกรน้อย มีส่วนร่วมในการตัดสินใจมาก แบ่งส่วนงานและหน้าที่ที่รับผิดชอบชัดเจน มีขอบเขตของการควบคุมและการกำกับดูแลการดำเนินงานของเครือข่าย

2.5 การมีส่วนร่วม สมาชิกกลุ่มเครือข่ายมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการให้ความสำคัญกับสมาชิกทุกคนเสมอกัน สมาชิกแต่ละคนมีอิสระทางความคิดการตัดสินใจของเหล่าสมาชิกของเครือข่ายจึงเป็นผลรวมทางความคิดในการดำเนินกิจกรรม การลงทุน และการแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกัน

2.6 ทรัพยากร การดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายของกลุ่มออมทรัพย์ ตำบลเกาะเต่า อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ใช้ทรัพยากรทั้งทรัพยากร ของเครือข่ายของชุมชนและจากภายนอกชุมชน เช่นเงิน วัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็น อาคารที่ทำการขององค์กรเครือข่าย รวมถึงความรู้และประสบการณ์ของผู้นำกลุ่ม

2.7 สมาชิกเครือข่าย สมาชิกเครือข่ายของกลุ่มออมทรัพย์ ตำบลเกาะเต่า อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีสถานภาพถูกต้องตามกฎหมาย มีการบันทึกข้อมูลสมาชิก ทำให้เครือข่ายและผู้นำเครือข่ายได้รับการสนับสนุนและความไว้วางใจจากสมาชิกเครือข่าย จึงดึงดูดให้ทุกคนมีส่วนร่วมและทำให้ได้รับการอุดหนุนทางการเงินได้ง่ายขึ้น

2.8 การเชื่อมโยงเครือข่าย การเชื่อมโยงเครือข่ายของกลุ่มออมทรัพย์ ตำบลเกาะเต่า อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เป็นแบบทางการบ้างและไม่เป็นทางการบ้าง การเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายจะเป็นการเสริมความสมบูรณ์ซึ่งกันและกัน ร่วมมือกันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน หลีกเลี่ยงการแข่งขัน ลดความซ้ำซ้อนของการบริหารจัดการ

2.9 การติดตามผลและประเมินผล การติดตามผลและประเมินผลของเครือข่ายดำเนินการเป็นประจำสม่ำเสมอไม่เพียงแต่ประเมินความสอดคล้องของแผนการทำงานกับวัตถุประสงค์เท่านั้น แต่มีการประเมินความก้าวหน้าและความสำเร็จของเครือข่ายด้วย

2.10 การบริหารจัดการ การบริหารจัดการเครือข่ายมีการบริหาร โดยตัวแทนสมาชิกที่ได้รับไว้วางใจ โดยจัดการบริหารเป็นคณะกรรมการ ความรู้เรื่องของการบริหารองค์กร หรือเครือข่ายจึงมีความจำเป็น ดังนั้น คณะกรรมการบริหารจึงได้ดำเนินการเข้าศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มประสบการณ์

และความรู้ให้กับคณะกรรมการ การบริหารจัดการเครือข่ายมีระบบบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่สมาชิก ด้วยการติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิก การกำหนดโครงสร้างขององค์กร การกำหนดระเบียบและแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ การเชื่อมโยงสมาชิกของเครือข่าย เป็นต้น

2.11 ระบบผลประโยชน์ เครือข่ายมีระบบและกฎเกณฑ์ในเรื่องผลประโยชน์ ที่จะช่วยในการบรรลุวัตถุประสงค์ ทำให้สมาชิกเครือข่ายมีความพึงพอใจ และเป็นรูปธรรม การที่เป็นสมาชิกร่วมกันตั้งอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมกัน

อภิปรายผล

จากการดำเนินการวิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

ผลการศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมืองจังหวัดสงขลา อภิปรายได้ดังนี้

ผลการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับ 2 เป็นกลุ่มที่มีผลงาน พอใช้ได้ ทั้ง 6 กลุ่ม อันสืบเนื่องมาจากจำนวนสมาชิกในหมู่บ้านยังเข้าร่วมเป็นสมาชิกไม่มากเท่าที่ควร การดำเนินการเรื่องข้อมูลสมาชิกที่ยังไม่เรียบร้อยการส่งเงินสัจจะไม่เป็นไปตามกฎระเบียบที่กำหนด การจัดทำบัญชีเงินสัจจะไม่เป็นไปตามหลักการทำบัญชีและตัวเลขยังไม่เป็นปัจจุบัน ทั้งนี้เป็นสาเหตุมาจากการศึกษาข้อมูลประชาชนในหมู่บ้าน การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกลุ่มออมทรัพย์ยังไม่ทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับ กองพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม (2543:4) กล่าวว่า ขั้นตอนการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตไว้ ต้องศึกษาข้อมูล/สถานการณ์ความต้องการของชุมชนให้ข้อมูลแก่กลุ่มผู้นำชุมชน ให้ผู้นำกลุ่มอื่นๆ มาเล่าประสบการณ์หรือศึกษาดูงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ยังมีสาเหตุอีกประการหนึ่ง คือ การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือประชาชนในชุมชนทั้งในด้านเงินทุนและอาชีพเป็นหลัก การบริหารงานยังเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน กิจกรรมของกลุ่มจึงเป็นในรูปแบบพัฒนาอาชีพและเพื่อกู้เงินในการดำเนินกิจการในครัวเรือน ทำให้ไม่สามารถเก็บเงินสัจจะได้ตามระเบียบ จะเห็นได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปี๊ยะ (2538 : 1-2) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตไว้ว่า เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ชาวบ้านรู้จักประหยัดเก็บออมเงินในระบบกลุ่ม เพื่อสร้างกระบวนการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เพื่อร่วมแก้ไขปัญหาคาดแคลนเงินทุนในการพัฒนาอาชีพของตนเอง

และเพื่อรักษาประโยชน์ของชาวบ้านที่ต้องสูญเสียไปจากการที่กู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินอื่น ซึ่ง ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (2544:53-54) กล่าวว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีวัตถุประสงค์ดังนี้ คือ เพื่อส่งเสริม/เพิ่มพูนรายได้ของครอบครัวสมาชิกและบรรเทาความเดือดร้อนของสมาชิก เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพของสมาชิกให้มีรายได้เพิ่ม เพื่อให้สมาชิกรู้จักประหยัดและรู้จักคุณค่าของเงินและเพื่อให้สมาชิกใช้เงินให้เป็นประโยชน์

2. แนวการสร้างเครือข่ายของกลุ่มออมทรัพย์ ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

แนวทางการสร้างเครือข่ายของกลุ่มออมทรัพย์ ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีแนวทางในการสร้างเครือข่าย ดังนี้คือ มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีกิจกรรมของเครือข่ายเพื่อมวลสมาชิกทุกคนและทุกกลุ่มออมทรัพย์ มีกลุ่มแกนนำในการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายโดยไม่มุ่งเน้นประโยชน์ส่วนตน มีโครงสร้างของเครือข่ายแบบผสมที่เอื้ออำนวยให้เกิดการประสานงานและการควบคุมการปฏิบัติงานของสมาชิก การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มเครือข่ายในการบริหารจัดการ มีการใช้ทรัพยากรของเครือข่าย ของชุมชนและจากภายนอกชุมชน เพื่อดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายสมาชิกเครือข่ายมีสถานภาพถูกต้องตามกฎหมาย มีการบันทึกข้อมูลสมาชิก มีการเชื่อมโยงเครือข่ายอย่างเป็นแบบทางการบ้างและไม่เป็นทางการ มีการติดตามผลและประเมินผลการดำเนินการของเครือข่ายเป็นประจำสม่ำเสมอ การบริหารจัดการโดยตัวแทนสมาชิกที่ได้รับไว้วางใจ โดยจัดการบริหารเป็นคณะกรรมการ และระบบผลประโยชน์ของเครือข่ายมีระบบและกฎเกณฑ์ในเรื่องผลประโยชน์ที่จะช่วยในการบรรลุวัตถุประสงค์ ทำให้สมาชิกเครือข่ายมีความพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับวิมลลักษณ์ ชูชาติ (2540:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย พบว่าองค์ประกอบหลักของเครือข่าย ได้แก่คนความรู้ และทรัพยากร ศักยภาพขึ้นอยู่กับผู้นำสามารถเชื่อมความรู้เก่าและใหม่ สอดคล้องกับ รุ่ง แก้วแดง (2539 : 85) กล่าวสรุป แนวทางการสร้างเครือข่าย ไว้ว่า การสร้างเครือข่าย สมาชิกขององค์กรหนึ่ง ๆ มีมากระทำการร่วมกัน ซึ่งสมาชิกองค์กรเครือข่ายจะมีการแบ่งภาระหน้าที่กันปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ร่วมกัน ซึ่งไม่แตกต่างกับ ขนิษฐา กาญจนรังสีนนท์ และ วไลทัศน์ วรรณกุล (2547:28) ที่กล่าวถึงแนวทางการสร้างเครือข่ายของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตไว้ว่า ต้องมีวัตถุประสงค์การจัดตั้งเครือข่ายที่ชัดเจน มีกิจกรรมที่ชัดเจน มีกลุ่มแกนนำที่พิจารณาตนเพื่อเครือข่ายหลีกเลี่ยงการรวมศูนย์อำนาจจากการมอบอำนาจ การกระจายอำนาจที่จัดตั้งโดยองค์การความช่วยเหลือ หุ้นส่วนความเป็นเจ้าของ และการเปิดโอกาส ทรัพยากร ความเป็นไปได้และปัญหาในการเลี้ยงตัวเอง สถานภาพถูกต้องตามกฎหมาย การเสริมให้สมบูรณ์และการเชื่อมโยง การติดตามผลและประเมินผล การจัดการเครือข่ายการเกี่ยวข้องกับผู้ใช้ประโยชน์ การมีส่วนร่วม และผลประโยชน์ตอบแทนดังที่ พงษ์ศิลป์ สาณะเสน (2541:บทคัดย่อ) ได้สรุปว่า ทุกองค์การภาคราชการทุกองค์การ

ในท้องถิ่นควรร่วมมือโดยการระดมทรัพยากรร่วมกันตามภาระหน้าที่ของแต่ละองค์กร ร่วมกันแก้ไข ปัญหาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ประชาชนตามภารกิจในลักษณะการเครือข่ายงาน

เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ ตำบลเกาะเต่า อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ได้ดำเนินการ เริ่มตั้งแต่การรวมตัวของกลุ่มออมทรัพย์ในตำบลเกาะเต่า จัดตั้งเป็นเครือข่าย มีการทำงานร่วมกันมี ความไว้วางใจกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีแนวคิดและร่วมวางแผนกัน ซึ่งถือว่าได้ดำเนินการตาม ขั้นตอนวงจรชีวิตเครือข่ายตามหลักของ พลเดช ปิ่นประทีป (2543 :254-255) ในขั้นตอนที่ 4 การร่วม คิดร่วมวางแผน เป็นขั้นตอนที่พัฒนาต่อจากการรวมกลุ่มในขั้นตอนที่ 3 เมื่อสมาชิกได้มีการคิดร่วมกัน และวางแผนร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรมว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร ทำที่ไหน ทำเมื่อไร จนเกิดเป็น แผนงานโครงการของเครือข่ายที่จะดำเนินการ ซึ่งถือได้ว่าเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ ตำบลเกาะเต่า อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา กำลังดำเนินการพัฒนาไปในรูปแบบวงจรชีวิตเครือข่าย

ข้อเสนอแนะ

การศึกษา “แนวทางการสร้างเครือข่ายองค์กรประชาชน : กรณีศึกษากลุ่มออมทรัพย์ตำบล เกาะเต่า อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา” ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะทั่วไปและข้อเสนอแนะสำหรับ การศึกษาครั้งต่อไป ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษาสภาพและผลการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์จะเห็นได้ว่ากลุ่มที่ประสบ ความสำเร็จในการดำเนินงาน จะมีปัจจัยต่าง ๆ ที่คอยสนับสนุนให้กลุ่มประสบความสำเร็จ ซึ่งสามารถ แยกพิจารณาได้ดังนี้

1. การมีผู้นำชุมชน การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์หากได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่ จากผู้นำชุมชน กลุ่มจะสามารถพัฒนาได้อย่างรวดเร็วและประสบความสำเร็จในระยะเวลานั้นสั้น แต่ถ้าหากการดำเนินงานของกลุ่มไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้นำชุมชน แต่มีคณะกรรมการที่เข้มแข็ง กลุ่มก็สามารถประสบความสำเร็จได้เหมือนกันซึ่งต้องใช้เวลาานกว่า อย่างไรก็ตามจะต้องมีปัจจัย อื่นประกอบด้วย

2. สมาชิกมีคุณภาพ ซึ่งจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการและจะต้องยึดคุณธรรม 5 ประการจึงจะทำให้การดำเนินงานของกลุ่มประสบความสำเร็จ

3. คณะกรรมการมีคุณภาพ คณะกรรมการจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการของกลุ่มออมทรัพย์ และบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างแท้จริง โดยจะต้องได้รับการฝึกอบรมอย่างถูกวิธี คณะกรรมการจะต้องมีคุณธรรม เสียสละเวลาให้กับกลุ่มพอสมควร

4. ระบบบัญชีที่เป็นสากล เป็นระบบที่สามารถตรวจเช็คกันได้ในตัวของมันเอง และเป็นระบบที่สามารถตรวจสอบได้ โดยมีหน่วยงานจากภายนอกเข้ามาตรวจสอบ เช่น หน่วยตรวจสอบบัญชีและสหกรณ์ ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ เป็นต้น

5. ระบบสวัสดิการคุ้มครองสมาชิก ถือว่าเป็นจุดเด่นและเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้กลุ่มออมทรัพย์ประสบความสำเร็จ สามารถพัฒนาต่อไปได้อย่างยั่งยืน

6. การให้การศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยการให้การศึกษาเป็นการฝึกอบรมให้กับคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ หรือกลุ่มเองอาจจะเชิญวิทยากรมาอบรมให้แก่สมาชิกภายในกลุ่ม จัดฝึกอบรมภายในกลุ่ม เป็นต้น

7. การมีระบบเครือข่าย เป็นการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มออมทรัพย์ด้วยกัน กลุ่มที่มีความเข้มแข็งกว่ายินดีที่จะช่วยเหลือกลุ่มที่อ่อนแอกว่า เครือข่ายที่ว่านี้ อาจจะเป็นรูปของเงินทุนให้กู้ยืม การถ่ายทอดประสบการณ์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในกลุ่มออมทรัพย์ ทำให้ทุกกลุ่มที่เป็นเครือข่ายมีความสัมพันธ์อันดี และพัฒนากลุ่มได้อย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษากลุ่มออมทรัพย์เครือข่ายอื่น ๆ ที่เป็นสมาชิกชมรมกลุ่มออมทรัพย์ ตำบลเกาะแก้ว เพื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบการเจริญเติบโตของกลุ่มได้

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ ตำบลเกาะแก้วกับกลุ่มออมทรัพย์อื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันว่า การดำเนินการแบบไหนมีปัญหาอย่างไรบ้าง

3. ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ให้ชุมชนได้รับทราบถึงข้อดีข้อเสียของกลุ่มออมทรัพย์แต่ละประเภท และโอกาสในการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์โดยไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง เพื่อให้ชุมชนได้มีโอกาสเลือกทางเดินของชุมชนเอง

4. ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มสะสมทุนในรูปแบบต่าง ๆ จะต้องหันหน้ามาร่วมกันวางแผนหาแนวทางในการพัฒนากลุ่มที่เหมาะสม โดยมีเป้าหมายอยู่ในชุมชน ไม่ต้องคำนึงว่ากลุ่มสะสมทุนในชุมชนเป็นของหน่วยงานใด

5. หน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องฝึกอบรมด้านบัญชีให้กับผู้รับผิดชอบด้านบัญชีกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเอกสารทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ และจะต้องมีการประชุมทบทวนบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารกลุ่มอย่างต่อเนื่อง โดยรัฐจะต้องให้ความสำคัญและสนับสนุนงบประมาณอย่างเต็มที่

6. จะต้องมีการสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มสะสมทุนด้วยกัน ในระดับตำบล อำเภอหรือในระดับอื่น ๆ ตามความเหมาะสม เพื่อให้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเชื่อมโยงประสานงานระหว่างกลุ่มสะสมทุนกับกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อสร้างพื้นฐานของชุมชนให้เข้มแข็งต่อไป

